

HØRINGSUTTAELSE TIL

NOU 2004:13 "En ny arbeids- og velferdsforvaltning".

1. **Liten effektiviseringsgevisnt.** Utvalgets innstilling gir ikke den effektivisering av de offentlige velferdstjenestene som det var lagt opp til gjennom Stortingets behandling av St.meld. 14 (2002-2003) og som var forutsatt i utvalgets mandat. Forslaget om å utelate de kommunale sosialtjenestene fra samordningen svekker effekten av innstillinga.
2. **Manglende koordinering.** Innstillingen svarer heller ikke på behovet for en enhetlig politisk og administrativ ledelse for denne delen av velferdstjenestene. Administrativt kan behandlingen av supplerende ytelser komme til å bli langt mer arbeidskrevende enn i dag, kanskje også mer konfliktskapende. Spørsmålet om kostnadsoverveltning mellom stat og kommuner løses heller ikke med utvalgets innstilling.
3. **Reformbehovet.** Tromsø kommune er enig med utvalgets innstilling i at det er et behov for en videre samordning av aetat, trygdeetaten og den kommunale sosialtjenesten. En slik samordning må inkludere all økonomisk sosialhjelp, etter lov om sosiale tjenester. Bare på denne måten kan man sikre en mer helhetlig tjeneste for brukerne, og slik sett også styrke "arbeidslinja".
4. **Ny organisering.** Primært vil Tromsø kommune støtte "kommunemodellen". Utvalgets forslag om opprette en ny organisasjon for pensjoner, familieytelser og helserefusjoner, støttes. Videre støtter Tromsø kommune forslaget om å etablere en ny, felles arbeids- og inntektsorganisasjon for å styrke arbeidslinja. Av større betydning enn den organisatoriske endringen, er det likevel at alle som faller utenfor arbeidsmarkedet mottar en tilstrekkelig inntektssikring.
5. **Fysisk samlokalisering i kommunen.** Uavhengig av modell (statlig eller kommunal) vil Tromsø kommune støtte forslaget om samordning gjennom en felles førstelinje, fysisk samlokalisering osv. Publikum bør møte en felles førstelinje, der de ansatte i "arbeids- og inntektsetaten" er lokalisert. I størst mulig grad bør det finnes en felles førstelinje i hver kommune, eller i interkommunale servicekontor. Det vil være en fordel om også ansatte i den nye "pensjonsetaten" er lokalisert samme sted.

6. **Lokalt engasjement.** Den nye arbeids- og inntektsetaten må organiseres slik at det lokale og kommunalpolitiske engasjement sikres og styrkes, og at lokale virkemidler innen bl.a. arbeidsmarkedet, næringslivet, boligmarkedet og helse- og sosialtjenestene kan sees i sammenheng, og forsterke effekten av arbeidslinja. Dette er en av årsakene til at Tromsø kommune primært går inn for kommunemodellen.
7. **Økonomisk oppgjør.** Enten den nye arbeids- og inntektsetaten blir kommunal eller statlig, må det foretas et økonomisk oppgjør. Det forutsettes at dette skjer gjennom to-sidige forhandlinger mellom staten og KS.
8. **Hovedpoengene** med den nye arbeids- og inntektsetaten må være at den omfatter all midlertidig inntektssikring, samtidig som den har et helhetlig ansvar for å bidra til å få flest mulig mennesker ut i inntektsgivende arbeid av ulike slag. Sosialhjelp, dagpenger, arbeidssøkerstønad, attføring, midlertidig uføretrygd osv. må sees i sammenheng, slik at "kasteball"-effekter reduseres eller elimineres, og slik at ikke systemer kan virke mot hverandre.
9. **Helhetlige virkemidler.** Saksbehandlerne i arbeids- og inntektsetaten vil ha de helhetlige virkemidler som er nødvendige for å bidra til arbeidstreningstiltak, kurs, utplasseringer og andre muligheter for å få folk inn (igjen) i arbeidslivet. En slik samordnet arbeids- og inntektsetat bør kunne etablere gode samarbeidsrelasjoner til kommunens sosialtjeneste, enten dette gjelder boliger eller rustiltak, samt med kommunalt barnevern, helsetjenester osv.
10. **Kommunemodellen for dårlig utredet.** Mye tyder på at sterke krefter fra aetat og trygdeetaten har ført til at utvalget ikke har vurdert kommunemodellen (dansk modell) tilstrekkelig. Slik det nå ligger, opprettholder forslaget et svært kompliserende skille mellom de som er i stand til å skaffe seg arbeid som hovedinntektskilde, og de som ikke gjør det. Det anslås at dette betyr at ca. halvparten av sosialklientene vil forbli et kommunalt ansvar, og at dette er de som krever mest bistand og faglig innsats. Det er samtidig denne gruppa som har det mest omfattende behovet for økonomisk hjelp, selv om sosialhjelpen i prinsippet er ment å være en kortvarig hjelp til selvhjelp. Forslaget om å innføre en arbeidssøkerstønad vil heller ikke bøte på dette problemet. Det er en meget stor risiko for at det her etableres en ny stigmatiseringseffekt overfor disse klientgruppene, og for de ansatte som skal arbeide med disse menneskene.
11. **Et lokalt ansvar for sosialpolitikk.** Uansett hvordan arbeids- og inntektsetaten plasseres – som kommunal eller statlig etat – må en sikre at det lokale og demokratisk baserte engasjementet for sosialpolitikken, ikke blir svekket. Det er av

største betydning at den statistikken og de data som utvikles om velferdsutviklingen i den enkelte kommune, kan nyttiggjøres av kommunen til å gjennomføre en helhetlig og forebyggende planlegging, og til å iverksette helhetlige tiltak i lokalmiljøene. En reell styrking av arbeidslinja forutsetter nettopp en evne til å nyttiggjøre seg et sett lokale virkemidler i sammenheng, og utnytte lokale fortrinn og muligheter.

12. På lokaldemokratiets vilkår. Utvalget drøfter i liten grad effekten av sine forslag på lokaldemokratiets vilkår. Dette er overraskende. Det er grunn til å tro at et totalansvar lokalt for arbeidsmarkeds- og velferdspolitikken kan virke svært stimulerende for det lokale engasjementet. I en periode der man verbalt nærmest "hyller" lokaldemokratiet, vil det være et paradoks om man på nytt får en sentraliserende løsning på en av velferdsstatens store utfordringer.

13. Forsøkene. Selv om det er tidlig å trekke bastante konklusjoner fra de forsøk på samordning som foreligger, er det grunn til å peke på at de mest positive effektene synes å komme der man går lengst i å samordne seg. De problemer som reises, av datamessig, personvernmessig og administrativ art, er ikke større enn at de må kunne løses innenfor en og samme organisasjon. Det har ikke vært rom for å prøve ut "kommunemodellen". I Tromsø kommune har de tre etatene valgt å bruke tida fram til vedtak om ny organisering, til felles kompetanseheving og tilrettelegging, heller enn å prøve ut nye modeller.